

EDWARD POPPE

Een bloemlezing

EDWARD POPPE

Een bloemlezing

Samengesteld en van voetnoten voorzien
door Karl Weekers.

Met een historische inleiding
van Fernand van de Velde,
oud-postulator van het proces van heiligverklaring
van de zalige priester Edward Poppe.

Inhoud

VOORWOORD	13
HISTORISCHE INLEIDING	15
1. KORT BERICHT VAN ZIJN LEVEN.....	17
Gelukkige kindertijd.....	17
Collegetijd 1905-1910.....	18
Student-soldaat 1910-1912	20
Seminarist 1912-1916	21
Jeugdleider 1912-1916.....	22
Gent St.-Coleta 1916-1918	24
Moerzeke 1918-1922.....	26
Leopoldsburg 1922-1923	30
Thuiskomst	32
2. VAN HAGIOGRAFIE NAAR BIOGRAFIE.....	34
3. IN EEN NOTENDOP	36
Poppe's charisma als geniaal godsdienstpeditagoog.....	36
Wereldbetrokkenheid	37
Toekomstgerichtheid.....	37
CHRONOLOGIE	39
WOORDEN VAN TWEE PAUSEN	41

HET GROTE VERLANGEN (Bloemlezing)

Deel 1: Leven voor God alleen

1. MET VOLMAAKTE TOEWIJDING AAN DE WIL	
VAN DE VADER, ZONDER EIGEN WIL	46
Ik wil naar God uit gans mijn ziel	46
Wat is heilig zijn?	46
Noli timere. Waarom vrezen?	47
De drie etappen van de weg naar de hemel.....	47

2. IN NAVOLGING VAN CHRISTUS.....	48
Geen half Evangelie	48
Door te vertrouwen op Jezus kunnen we alles.....	48
Wat zou ik Jezus' Evangelie graag omhelzen	49
IN ZIJN KRIBBE	50
O zalige armoede	50
Wees gaarne onbekend!	50
IN ZIJN KRUIS	51
In het kruis ligt het heil	51
God schikt de kruisen naar onze krachten.....	52
Gegroet, o kruis.....	52
Martelaar zijn.....	52
Beproeving of straf?.....	52
IN ZIJN TABERNAKEL	53
Ego sum panis vivus.....	53
Een trouw en onafgebroken opblikken naar het Tabernakel...54	
3. NAAR DE INGEVINGEN VAN DE HEILIGE GEEST	55
<i>Door een intens gebedsleven</i>	55
Waarom gaat het soms minder goed in de meditatie?	55
Laat u door God beminnen	56
Het gebed van rust.....	57
<i>In het spoor van zijn lievelingsheiligen.....</i>	57
MARIA	57
Vrouw, ziedaar uw zoon	58
Ave Maria.....	58
De ware mariale leer.....	59
LOUIS-MARIE GRIGNON DE MONTFORT.....	61
Mijn spiritualiteit?.....	61
De Brandende Bede	62
THÉRÈSE MARTIN (VAN HET KIND JEZUS).....	63
Mijn lievelingsheilige	63
Op weg met Thérèse.....	64
O heilige Thérèse.....	64
De kleine weg!	65
SINT-JOZEF.....	67
Jezus gehoorzaamde in alles aan Jozef en Maria	67
Op Jozefs arm wou de Zoon van God rusten	68
De smarten van de heilige Jozef.....	70
<i>In gehoorzaamheid aan de leidsman</i>	72
Ik ben gewoon geweest te handelen naar eigen inzicht.....	72

Waarom beveelt U niet, waarom bindt U me niet?	72
Ik zal gehoorzamen.....	73
Gij zijt die man, ik zijn stem	73
<i>Edward Poppe's charisma van leiding</i>	74
Wie naar u luistert, luistert naar Mij	74
Zo gebeurt het soms dat ik bewust in Zijn persoon spreek.....	74
<i>Edwards gebeden</i>	75
Ik ben een zwerver	75
Gebed tot mijn Engelbewaarder	75
Ik bied U mijzelf	76
Laat mij kleiner worden	77
In vereniging met Jezus.....	77
O Jezus, trek mijn blinddoek neer	78
Mijn gekruisigde, mijn lijdende Zaligmaker.....	78
Victimatio	79
O Salutaris Hostia	80
Ik bied mij helemaal aan U aan	81
Spreek toch, Moeke.....	81
Maria stond aan de voet van het kruis	82
Gebed tot Maria, Middelaars	82
Gebed tot Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart.....	83
Gebed tot Maria, Moeder van genade	83

Deel 2: Missionaris van "Arm Vlaanderen"

1. ANALYSE VAN DE CRISIS	89
<i>In de Kerk</i>	89
De rode vlag doet haar ronde door alle landen.....	89
De ontaarde, zinkende massa	90
Het algemeen zedenbederf.....	91
Priesters te kort?.....	91
Voor sommige christenen is Kerstmis een dag als een ander	92
Onze moderne wereld kan niet meer gehoorzamen	94
Het modernisme.....	95
Zo bedorven als ten tijde van de Romeinen.....	95
Er zijn priesters die klagen	96
Ik schaam er mij voor	96

<i>In de Vlaamse en Sociale Beweging</i>	96
DE KARDINAAL	96
Er zijn heel wat goede priesters flaminganten in gewetensnood	96
LODEWIJK DOSFEL	97
De geest van de studentenbeweging is onrustwekkend	97
EDMOND RUBBENS	97
Ik las uw boek	97
De crisis die de Katholieke Partij doormaakt is algemeen	98
Ons komt het voor dat we enigszins gevaar lopen	98
De redding voor het ware katholieke leven bij onze Vlaamse jeugd	99
 <i>In de geloofsopvoeding</i>	99
De catechese heeft geen christenen gevormd	99
De modernen kennen de genade niet	100
Leemten in het godsdienstig onderricht	102
 2. HET GROTE GENADEPLAN: DE NIEUWE EVANGELISATIE	108
<i>Naar de Bron</i>	108
IN VOLMAAKTE OVERGAVE AAN DE WIL VAN DE VADER	108
Berusting of gejaagdheid?	108
Liefde is geen zwakheid	109
Alles uit liefde	109
Over het erkennen en aanvaarden van de heilige Wil van God	110
Wij willen te geleerd zijn in onze betrekkingen met God	111
Ieder die uit God geboren is overwint de wereld (1 Joh 5, 4)	113
IN NAVOLGING VAN CHRISTUS	113
<i>In Zijn Kribbe</i>	113
Kinderlijke eenvoud	113
Heden ten dage meent men alles gevonden te hebben	114
We moeten leven van onze theologie	114
Nieuwjaarswensen	115
Een vruchtbaar apostolaat zal dikwijls uit de armoede geboren worden	115
De priesterlijke armoede	117
Onze Heer was een timmerman met eelt op Zijn handen	119
<i>In Zijn Kruis</i>	121
Praktische lessen i.v.m. het lijden	121
Kruis, teken van heil en zegen	124
Zijn kruis opnemen	124

Gebed en versterving	125
Het kruis beminnen	125
Mijn ziel is bedroefd	125
Lijden is het beste	126
Versterving en gebed	127
De christelijke versterving	128
Het is vasten	131
Versterving volgens St.-Franciscus van Sales	134
<i>In Zijn Tabernakel</i>	135
De dagelijkse Communie	135
Elke dag is een advent	137
Gaat u morgen te Communie?	138
De Hostie als de ziel van het ware internationalisme	138
NAAR DE INGEVINGEN VAN DE HEILIGE GEEST	140
Heer, leer ons bidden	140
Een kort gebed	142
Volhardend bidden	143
Zijn voortreffelijkheid	144
Gebed en verstrooidheid	145
Verander in liefde	146
Heeft u een notitieboekje?	147
Heeft u een lijstje?	148
Feest van St.-Didacus	149
De gave van raad	151
Devotie tot de Heilige Geest	151
Bezoek Heilig Sacrament	152
Jezus lijdt om het gemis aan eerbied van velen	152
Over de Rozenkrans	153
Het beste middel: een geleerde, wijze biechtvader	156
Is leiding nodig?	156
Zoek een leidsman	158
Hoe leiding volgen?	158
Waarover rekenschap geven?	159
Blind vertrouwen en volgzaamheid	160
Algemene regel	160
Geestelijke lezing	160
Hoe de geestelijke lezing verrichten?	161
Over het lezen van geestelijke boeken	162
Gewetensonderzoek	162
<i>De Eucharistische Kruistocht en de Eucharistische Methode</i>	163
De eucharistische werking	163
De Eucharistische Methode	165

<i>Concrete velden van apostolaat</i>	166
DE PRIESTERBEWEGING.....	166
Geen buitengewone dingen.....	166
Trouw zijn in het kleine	167
Banden los!.....	167
O die tong.....	167
Heilig worden.....	168
Geen alledaagse priesters	168
Zend Uw priesters	169
Een volmaakte ziel is een heilige ziel.....	170
Heilig worden is groeien.....	172
Vuur ben ik komen brengen... (Lc 12, 49).....	172
Het inwendig leven als maatstaf voor ons apostolaat.....	173
Uw parochie kwijnt omdat u niet durft.....	174
Wat een geluk priester te zijn	175
Eerbiedig de genade	175
Samenwerking van diocesane priesters.....	176
Het grote principe van de vruchtbaarheid in het apostolaat	177
In zijn apostolaat moet de priester Christus' leven vinden ...	177
De kerkelijke hiërarchie als toetssteen van hetatholicisme	178
De plaats van Maria in het persoonlijk leven	
van de priester.....	179
De plaats van Maria in het apostolaat.....	180
Theologische grondslagen van deze godsvrucht	181
Gemeenschap van de heiligen.....	181
Het middelaarschap van Maria	182
Boeren spreken over varkens en vee, en wij... ..	183
De opgaande graden van de godsvrucht tot Maria	183
LEKENAPOSTOLAAT	184
De goddelijke Voorzienigheid zorgt voor ons.....	184
Heiligheid in elk beroep en in elke levensstaat	186
Het apostolaat bij de mannen.....	188
De huwelijks staat wordt wel eens geminacht	191
Mijn gewicht is mijn liefde	192
GELOFSOPVOEDING	192
De katholieke grondslag van de opvoedkunde.....	192
1. Katholieke synthese.....	192
2. Dubbele afhankelijkheid tegenover God.....	194
Jezus' catechese	196
Over het gebed.	196
De persoonlijkheid van de opvoeder: godsdienstleer en	
godsdienstleraar.....	197
Maria in de opvoeding	197
Opvatting en aard van de katholieke opvoeding	200

Wat is katholiek opvoeden?.....	200
Welke zijn de genadebronnen van de katholieke opvoeding?	201
Plaats van de priesterlijke hiërarchie en van de Heilige Eucharistie in de katholieke opvoeding	202
Middelpunt van de eredienst	202
De Heilige Communie.....	203
Het bijzonder punt.....	204
Hoe sluit de Eucharistische Methode aan bij de schoolopvoeding?.....	205
De methode en de opvoeder	205
VLAAMSE EN SOCIALE BEWEGING.....	207
Een heilige strijd.....	207
Alles voor Vlaanderen en Vlaanderen voor Christus	207
Zelfbestuur?	211
Geen parels voor de zwijnen.....	213
Houd haar diep in uw hart.....	214
Vlaamse Beweging en hiërarchie	214
De familieverhouding tussen Vlamingen en Walen	214
 <i>Liederen</i>	 216
Lied tot de heilige Coleta	216
O wacht niet langer meer	217
Welkom.....	217
Door zovele lieve kleinen.....	218
Een bloempje voor de ruit	218
 UIT DANK VOOR PRIESTER POPPE	 221

VOORWOORD

Edward Poppe, voor velen de meest geliefde priester van Vlaanderen, werd op drie oktober 1999 door paus Johannes Paulus II zalig verklaard. Hoewel de geschriften van de zalige in meer dan tien verschillende talen zijn vertaald, beschikten we tot nu toe over geen enkele eigentijdse Nederlandse uitgave. Ik was dan ook aangenaam verrast toen uitgeverij De Boog uit Nederland mij vroeg een bloemlezing samen te stellen. Hebben we in deze tijd niet meer dan ooit nood aan heiligen die ons kunnen voorgaan in de navolging van wat Augustinus noemde “Christus totus”: de totale Christus die voortleeft in onze katholieke Kerk? Ik heb geprobeerd om de authenticiteit van de teksten zoveel mogelijk te bewaren. Desondanks zag ik mij soms genoodzaakt de tekst bij te sturen en verouderd taalgebruik aan te passen. Het gebruik van hoofdletters, waar Poppe zich nadrukkelijk van bediende om naar een sacrale werkelijkheid te verwijzen, werd grotendeels behouden.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar de onvermoeibare Fernand van de Velde, oud-postulator en biograaf van de zalige priester Poppe. Hij stond me met raad en daad bij. Dank ook aan mijn vrouw Lorina omdat ze me de ruimte gaf om aan dit boek te werken. Moge deze bloemlezing bijdragen tot de nieuwe evangelisatie in Vlaanderen en Nederland.

Karl Weekers

HISTORISCHE INLEIDING

Gezicht op Temse

1. KORT BERICHT VAN ZIJN LEVEN

Gelukkige kindertijd

In die kindertijd zonder kommer, vol zon en blijheid verwijl ik nog gaarne.

Leuven, 19 februari 1911

In het bakkersgezin te Temse, waar Edward op 18 december 1890 werd geboren, stond het leven in het teken van een lange werkdag. Voor vader Désiré begon de dag vroeg en eindigde pas laat in de avond, wanneer moeder Joske het rozenhoedje hardop voorbad, gevolgd door de litanie van Onze-Lieve-Vrouw en eindeloze intenties voor levenden en doden.

Alleen 's zondags was het anders. Dan stond de tijd stil. Na de hoogmis kwam oom Jules, vaders broer, over de vloer. Hij was een gewaardeerd onderwijzer aan de gemeenteschool. In de volle schoolstrijd van de jaren tachtig was hij dat gebleven, tegen de voorschriften in van het episcopaat. Na de verkiezingsoverwinning van de katholieken in 1884 kwam zijn plaats daardoor in het gedrang. Noodgedwongen ging hij werken bij de gebroeders Orlay met wie hij de sympathie voor priester Daens¹ en de Vlaamsgezindheid deelde. Edward kende Daens van de foto boven de trog in de bakkerij. Vol aandacht luisterde hij naar de verhalen over de teloorgang van het Daensisme te Temse (1901-1903), over de opkomst van het socialisme en de eerste werkstakingen, over Kerk en politiek, over recht en onrecht, over de Vlaamse en de Sociale Beweging, de stichting van het Davidsfonds² en van de Studentenbond (1898). De ongelijke strijd voor sociale rechtvaardigheid die door de christen-democraten (Daensisten) werd gevoerd, boeide hem.

In de broederschool werd Edwards sociale Vlaamsgezindheid historisch en literair bijgewerkt. De dood van Guido Gezelle op 27 november 1899 werd er als een onherstelbaar verlies voor Vlaanderen betreurd. Consciencés 'Leeuw van Vlaanderen' werd in de klas voorgedragen in voorbereiding op de zeshonderdste verjaardag van de

1 Adolf Daens: priester (1839-1907) die zich met zijn werkliedenpartij had afgescheurd van de Katholieke Partij en tegen de wil van zijn bisschop volksvertegenwoordiger was geworden.

2 Davidsfonds: Vlaamse cultuurbeweging gesticht in 1892, genoemd naar de Vlaamse priester Jan Davids (1801-1866).

Guldensporenslag. Die Broeders van Liefde waren opvoeders met talent! Broeder Silverius sprak zeven talen en had een encyclopedische kennis waar Edward veel bewondering voor had. Na de school organiseerde hij bovendien boeiende activiteiten zoals schetsen naar de natuur, leerlingtoneel en een 'Vlaamsche Taalbond' waar Edward zijn eerste spreekbeurt hield op 24 september 1902. Hij was toen elf jaar. Ook de parochiale toneelbond 'Nut en Vermaak' investeerde in het talent van Ward. Begin januari 1905 werd 'De Stomme Wees' tweemaal opgevoerd. Het werd een succes. Wards houding, zijn uitdrukking, zijn blik, zijn kostuum, alsook de foto die ervan gemaakt werd – getuigde Piet van Rossem – maakten hem tot het sterretje van de toneelbond. In de vakantie hielp hij 's morgens in de bakkerij. Na de middag bezorgde hij brood met de hondenkar. Zo leerde hij heel Temse kennen vanaf de onmiddellijke buurt van het Vissersstraatje tot Hollebeek, Hoogkameren en Cauwerburg op de weg naar Tielrode. Op die wijze verkende Edward de werkelijkheid.

Collegetijd 1905-1910

Toen ik op vijftienjarige leeftijd van huis wegging om aan het college te gaan studeren, kende ik de wereld al wel. Ik heb later aangaande die zaak niet veel moeten bijleren. Ziet ge, men komt zowat overal wanneer men brood moet bezorgen. In huizen waar ze ruzie maken, waar de man zat is, in herbergen waar ze vloeken en praat vertellen. Ge hoort en ge ziet dan zoveel!

Ongedateerde mededeling aan frater Nestor, zijn broer

De veelzijdig begaafde jongen liet nooit los waar hij éénmaal zijn zinnen op had gezet. Dan gingen zijn grote droomogen plots fel oplichten. Zijn vasthoudendheid week alleen voor echt en sterk gezag. Hij wist wat hij wilde en men kon hem niet zo maar uit het hoofd praten wat er eenmaal in was geraakt. De beslissende jeugdijaren werden erdoor getekend.

Het Rodenbachjaar (1909)³ was voor Edward van bijzondere betekenis. Hij zat toen in de poësis (in het toenmalige Belgische onderwijssysteem de vijfde klas van de klassieke humaniora). Het was het jaar waarin zijn van vader (†1907) overgeërfd liefde voor de kleine

3 Albrecht Rodenbach: hoogbegaafd jong dichter en gevierd studentenleider (1856-1880), groeide uit tot hét symbool van de Vlaamse Beweging.

man, zijn eigen priesterroeping (op 20 mei viel de beslissing) en de ethische idealen van de 'Blauwvoeterie'⁴ tot een merkwaardige eenheid versmolten. In een brief aan mama maakte Edward zijn roeping bekend: "Vandaag begint bij ons de retraite. 't Zijn misschien de gewichtigste dagen van mijn leven omdat zij zullen beslissen over mijn toekomst. Niet, mama, dat ik mij nog nimmer bedacht heb dat mijn toekomst gans onbekend is, maar God heeft somtijds een bijzondere manier om zich van de zielen te bedienen die zich aan Hem toewijden" (Brief aan mama, Sint-Niklaas 16 mei 1909).

Klasgenoot Filip de Pillecyn⁵ herinnert zich als veertiger hoe ze beiden aan het Rodenbachnummer van het leerlingenschrift 'Het Soete Waeslandt' hadden medegewerkt. "In schone en zuivere verering ging heel ons geslacht op voor Albrecht Rodenbach. Wardje Poppe was niet de minst vurige: daar was in de Rodenbachcultus van ons geslacht een hoge eerbied voor zedelijke waarde, een blijdschap in het vrijwillig erkennen van een niet opgelegde hiërarchie. En Edward Poppe tekende op de eerste bladzijde van het oefenschrift een kop van Rodenbach. Hij was artistiek aangelegd. Zijn zachte, weemoedige ogen konden helder worden als hij sprak over iets dat hij bewonderde, gelijk zij konden opvlammen tijdens een discussie die hem vinnig maakte. Hij schreef dus in drukletters, in zwarte inkt omrand met blauw potlood, de leuze 'Leve God en Vlaanderen' en op de schildjes van de gedrukte omlijsting tekende hij als illustratie een kruis en een klauwende leeuw. Het doet me deugd die half gebogen gestalte van Wardje Poppe, met zijn broederlijk kijkende ogen, voor mij terug te zien."

In de paasvakantie van 1910 hield Edward voor de studentenbond een aandachtig beluisterde voordracht over Hugo Verriest⁶. Edward bewonderde in hem het charisma van de redenaar die zijn toehoorders zo meesterlijk in de ban bracht van zijn boeiend en ontroerend woord, ondersteund door korte rukjes aan zijn dubbel overhangende zwarte sjaal. Kon hij dat ook maar! Hij kende de sterk geritmeerde aanhef van de beroemd geworden voordracht van 1872

4 Blauwvoeterie: naam die ontleend werd aan de blauwvoet, een vogel, symbool van de door Albrecht Rodenbach opgerichte studentenvereniging.

5 Filip De Pillecyn: klasgenoot van Poppe en letterkundige (1891-1962).

6 Hugo Verriest: priester en schrijver (1840-1922), leerling van Gezelle en leraar van Rodenbach.

“Eertijds heeft er een volk bestaan” letterlijk uit het hoofd. “Welnu, dat grote edele volk moet wederom onder de zon komen, leven, roeren, spreken, werken, in één woord bestaan... Géén ander volk, géén nieuw volk, dát volk.” Poppe sprak lang en boeiend en toonde Verriest zijn liefde voor de kleine man in de meesterlijk getekende figuren van Blank-Bleek, Alma, Pierke Derycke, Jan Bracke, Zalia en anderen. Edward streefde ernaar begrip en waardering voor het gewone volk bij de studenten op te wekken, want hij was diep overtuigd van wat Floris Prims⁷ op de tweede sociale landdag van 10 april te Boom had beklemtoond: ‘Vlaamsgezindheid en volksgezindheid dekken elkaar’.

7 Floris Prims: kanunnik, historicus en sociaal werker (1882-1954).